

PROBLEMELE DE DISTRIBUȚIE A PRODUSELOR AGRICOLE VEGETALE DIN REPUBLICA MOLDOVA PE PIAȚA ȚĂRILOR DIN UNIUNEA EUROPEANĂ

COTELEA EUGENIA, studentă, MKL-181
Academia de Studii Economice din Moldova,
R. Moldova, Chișinău, str. Banulescu-Bodoni 61
e-mail: cotelea.eugenia@gmail.com

***Abstract.** The current studies outline the trading potential with autochthonous/local agricultural products on the markets of the European Union countries. Further, I'll analyse the main means of distribution, market share and its value within the total export of the Republic of Moldova, the possibilities, as well as, the main problems that may be faced by the local producers.*

***Key words:** distribution, fruits, agriculture, europe, expansion, difficulties.*

JEL CLASSIFICATION: Q17

INTRODUCERE.

Agricultura în Republica Moldova are un rol important în formarea PIB-ului precum și în comerțul exterior unde ocupă o pondere relativ mare. În ultimii ani se observă o scădere a valorii exportului de fructe, legume și cereale, fapt care are o influență deosebită asupra economiei R.Moldova.

În acest context, scopul urmărit este prezentarea situației exportului spre țările din Uniunea Europeană și căile de dezvoltare a acestuia.

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

Cu ajutorul surselor mass-media și a datelor statistice din banca de date statistice a R.Moldova, am realizat o cercetare științifică prin metoda documentării: observarea și analiza surselor secundare, statistici, documente referitoare la reglementarea exportului de produse agricole în R.Moldova, procedurile de export ale producției agroalimentare din Republica Moldova pe piețele UE și ghidul pentru afaceri în exportul către UE. În cele ce urmează, voi prezenta informații generale referitoare la situația exportului de produse agricole vegetale a R.Moldova pe piața Uniunii Europene.

Piața de desfacere a produselor agricole vegetale este practic împărțită în trei: CSI, UE și alte țări. Principalul obiectiv urmărit este extinderea comerțului produselor agricole vegetale cu țările UE. Defapt, UE deja mai mult de un deceniu, este principala destinație pentru mărfurile și serviciile moldovenești. Aici se poate evidenția că exportul de produse vegetale către țările din UE, reprezintă ponderi considerabile în total export de produse vegetale și în total export. Cele mai exportate produse vegetale către UE sunt: fructe comestibile și nuci, coji de citrice și de pepeni (26,41%); cereale (33,61%) și seminte și fructe oleaginoase, semințe și fructe, diverse plante industriale și medicinale, paie și furaje (38,14%). În anul 2018, comerțul exterior cu UE a produselor vegetale a înregistrat valori de 423995,5 mii USD, ceea ce reprezintă aproximativ 61,4% din total comerț exterior cu produse vegetale și aproximativ 15,6% din total comerț exterior în anul dat. [5]

Valoarea exporturilor a crescut din 2000 până în 2018, de la 165,3 mil USD la 1,86 mild USD ceea ce reprezintă o creștere cu 1025,23%. Creșterea exportului către UE este cauzată de imbargourile impuse de Rusia care rezepta piața de desfacere de bază a R.Moldova și datorită ratificării Acordului de Asociere între Republica Moldova și UE, acesta cuprinzând și un Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător ceea ce a redus barierele din calea comerțului. Acum Uniunea Europeană este principala destinație de export a Republicii Moldova.[2]

În context, producătorii din RM se pot orienta spre segmenul în creștere din cadrul UE care este format din persoanele ce duc și încurajează modul sănătos de viață, aceștia preferând produsele ecologice. Promovând mai intensiv produsele noastre din punctul de vedere al ecologității produselor oferite, va crește cererea la această categorie de produse.

Republica Moldova exportă produse al regnului vegetal către așa țări precum: Austria, Belgia, Bulgaria, Cipru, Croația, Danemarca, Estonia, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Malta, Olanda, Polonia, Portugalia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Republica Cehă, România, Slovacia, Spania, Suedia și Ungaria.

Cele mai importante țări în exportul de produse vegetale sunt[10]:

- Franța-35295,47 mii USD (8,36%) dintre care: fructe comestibile și nuci, coji de citrice și de pepeni (72,48%) și cereale (27,22%).
- Germania-28155,48 mii USD (6,67%) dintre care: fructe comestibile și nuci, coji de citrice și de pepeni (82,08%); Seminte și fructe oleaginoase; seminte și fructe diverse, plante industriale și medicinale, paie și furaje (17,012%).
- Grecia-28427,07 mii USD (6,74) dintre care: cereale (77,0089%); seminte și fructe oleaginoase, seminte și fructe diverse, plante industriale și medicinale, paie și furaje (16,29%).
- Italia-82099,54 mii USD (19,45) dintre care: cereale (84,86%); Fructe comestibile și nuci, coji de citrice și de pepeni (8,15%) și seminte și fructe oleaginoase, seminte și fructe diverse, plante industriale și medicinale, paie și furaje (5,66%).
- România-141262,43 mii USD (33,47%) dintre care: fructe comestibile și nuci; coji de citrice și de pepeni (11,55%); cereale (12,62%); seminte și fructe oleaginoase; seminte și fructe diverse; plante industriale și medicinale; paie și furaje (74,13%).
- Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord-20546,68 mii USD (4,87%) dintre care: seminte și fructe oleaginoase; seminte și fructe diverse; plante industriale și medicinale; paie și furaje (49,11%); cereale (39,88%); fructe comestibile și nuci; coji de citrice și de pepeni (11,013%).

Putem menționa că principalul mijloc de transport pentru comerțul cu produse agricole vegetale pentru RM îl reprezintă cel auto. Acest lucru poate fi dedus și din faptul că ponderea transportului auto de mărfuri în total de mărfuri transportate este foarte mare comparativ cu celelalte moduri de transport reprezentând 77,38% din total. Majoritatea produselor sunt transportate prin intermediul autovehiculelor datorită mobilității, accesibilității și a costurilor reduse de transport. Deși în unele cazuri se recurge la transportul feroviar și maritim pentru a transporta mărfuri voluminoase, precum cerealele și floarea-soarelui, la distanțe mari.[3][8]

O problemă actuală creată de epidemia COVID-19, care aduce impedimente în activitatea de producere, este sistarea activității unităților comerciale care în plină campanie agricolă aprovizionează fermierii cu material săditor, îngrășăminte și semințe, precum și materiale de curățenie, igienizare și altele. Mulți agricultori, la moment, nu își pot procura materia primă indispensabilă pentru efectuarea producției necesare exportului și nu doar.[9]

Printre problemele de bază, de ordin organizatoric și normativ, care împiedică dezvoltarea comerțului exterior sunt evidențiate[1] :

- Cadrul normativ foarte numeros, complex și contradictoriu care practic sperie unii întreprinzători să își extindă comerțul în această direcție;
- Elaborarea documentelor de politici publice nerealizate în practică.

Pentru a depăși aceste probleme sunt propuse unele recomandări precum[1]:

- Aplicarea tehnicilor de sistematizare a cadrului normativ pentru comerțul exterior cu scopul de a facilita accesul producătorilor și exportatorilor din domeniu;
- Implicarea sistematică a tuturor actorilor interesați în procesul de elaborare și monitorizare a documentelor de politici publice;
- Elaborarea unui mecanism eficient de raportare și control asupra aplicării actelor normative, revizuirea listei actelor și documentelor necesare pentru a efectua unele operațiuni de export;
- Corelarea cadrului național cu cel internațional, mai precis al UE.

Siguranța alimentelor care sunt exportate către UE are o importanță majoră. Consumatorii trebuie să fie siguri că produsele cumpărate și consumate, nu sunt dăunătoare. Produsele importate din UE corespund celor mai înalte standarde de igienă, care sunt impuse prin cadrul juridic. Din acest punct de vedere, produsele care urmează a fi exportate în UE trebuie să corespundă aceluiași standarde ca

și cele care au fost importate. Cerințele de securitate alimentară sunt definite la nivelul UE și sunt aplicate pentru toate întreprinderile indiferent de ce origine au. Pentru producătorii agricoli care au ca scop exportul către UE a fost elaborat „Ghidul privind siguranța alimentară și standardele sanitare și fitosanitare pentru comerțul cu UE” care are ca scop facilitarea procesului de organizare și administrare a afacerii și pentru a spori capacitatea de cucerire a pieții externe cu produse calitative.[6] Evaluând posibilitatea de inițiere a exportului pe piața UE, întreprinderile urmează să analizeze argumentele PRO și CONTRA. Pe termen lung, printre cele mai importante beneficii obținute de întreprindere sunt[7]:

- creșterea cifrei de afaceri și a oportunităților suplimentare de profit;
- utilizarea potențialului de dezvoltare al întreprinderii;
- diversificarea riscului prin extinderea pieței și a bazei de clienți, întreprinderea nu mai depinde de situația economică de pe piața internă;
- noi cunoștințe, experiență și idei, atunci când exportă, întreprinderea poate folosi cunoștințele acumulate pentru a dezvolta piața locală.

Pe termen scurt, întreprinderea se poate confrunta cu obstacole precum [7]:

- creșterea necesității investițiilor legate de creșterea capacităților de producție;
- lipsa specialiștilor în export;
- lipsa cunoștințelor despre piețele de export;
- existența unui mediu străin de afaceri;
- diferențele culturale;
- concurența sporită.

În urma evaluării argumentelor PRO și CONTRA, pentru a iniția exportul este necesară examinarea și a gradului său de pregătire. Inițierea comerțului cu UE înseamnă un număr mare de consumatori, o piață matură și cu o înaltă cultură de consum.

Evaluarea temeinică a posibilității de export pentru fiecare întreprindere este diferită însă modul de evaluare a potențialului este similar. Există 7 niveluri de evaluare a capacității de export al întreprinderii[7]:

- I. Evaluarea pregătirii conducerii întreprinderii;
- II. Evaluarea gradului de pregătire a personalului de vânzări;
- III. Evaluarea gradului de cunoaștere a piețelor;
- IV. Stabilirea resurselor financiare și legale disponibile și necesare;
- V. Evaluarea capacității de producție;
- VI. Evaluarea ofertei;
- VII. Pregătirea materialelor de marketing.

Prețurile la produsele agricole sunt stabilite la bursele internaționale sau pe piețele cu ridicata din țările importatoare. Exportatorii trebuie să urmărească dinamica prețurilor la produsele preconizate la export pentru un termen mediu. În cazul în care prețurile oferite la un anumit produs de către importatori pe o piață externă sunt în creștere atunci exportatorul trebuie să acționeze rapid prin contractare și exportul mai voluminos și să nu aștepte ca valoarea prețului să fie maximă. Excepție este în cazul deficitului cu caracter global la un anumit produs agricol. În cazul în care prețurile mondiale pentru un anumit produs agricol sunt în creștere continuă, exportatorul va acționa cu atenție pentru a obține prețul maxim la export.

Prețul de export ale produselor agricole depind în măsură foarte mică de prețul de cost al acestora pe piața locală. Prețurile la export depind puțin de costurile produselor agricole deoarece[4]:

- produsele agricole autohtone sunt în concurență cu produsele similare din țările cu o productivitate mai înaltă și costuri mai mici;
- unele state subvenționează direct sau indirect agricultura;
- exportul reprezintă des comercializarea surplusurilor de produse agricole ce nu pot fi consumate în interiorul țării.

Ca rezultat prețul de export pentru un anumit produs agricol poate fi mai mic decât prețul intern sau chiar mai mic ca cel de producere. Statul promovează exportul produselor agroalimentare în pofida tuturor acestor riscuri deoarece ea va permite majorarea veniturilor agricultorilor precum și stoparea

depopulării satelor. Important este identificarea produsului ce urmează să aducă o valoare adăugată suficientă din punct de vedere al veniturilor. [4]

Pentru o comparație a prețurilor: în anul 2019 pe piața CSI merele s-au exportat la prețul de ≈ 5 lei/kg, pe piața UE la prețul ≈ 10 lei/kg. Prin urmare piața UE oferă oportunitatea de a exporta mai puțin cu un preț mai bun și de a primi un profit dublu decât în cazul exportului către CSI.[11][12]

Motive din care nu are loc creșterea semnificativă a exporturilor chiar dacă costurile produselor agricole din R. Moldova pot concura pe piața externă sunt următoarele[4]:

- Productivitatea scăzută a agricultorilor autohtoni;
- Calitatea care nu corespunde cerințele impuse de UE;
- Barierele tarifare impuse de UE;
- Capacitățile manageriale insuficiente ale agricultorilor și exportatorilor;
- Politici publice de promovare a exportului inefficient.

CONCLUZII.

1. Uniunea Europeană este principalul partener al Republicii Moldova de export al mărfurilor agricole vegetale.
2. Cel mai mare impediment ce stagnează dezvoltarea comerțului extern cu UE este birocrăția.
3. Sistematizarea și elaborarea unui mecanism eficient de gestionare și aplicare a cadrului normativ ar ajuta la depășirea problemelor ce stau în calea dezvoltării.
4. Pentru a cuceri piața UE este necesar exportul doar cu produse calitative de cea mai înaltă calitate.
5. Inițierea exportului către UE necesită o evaluarea a capacităților și cunoștințelor deținute de întreprindere, precum și a tuturor argumentelor pro și contra.
6. Dezvoltarea exportului de produse agricole vegetale cu țările din UE este stopată de mai mulți factori printre care productivitatea scăzută și necorespunderea cu normele de calitate.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. http://www.viitorul.org/files/library/ST_Furdui%2B%2B_012.pdf [20.04.2020]
2. <https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1755-rolul-uniunii-europene-in-stimularea-exportului-din-republica-moldova-estimari-empirice> [20.04.2020]
3. <http://www.odimm.md/files/ro/pdf/publicatii/Proceduri de Export ale Productiei Agroalimentare.pdf> [21.04.2020]
4. [http://www.ansa.gov.md/uploads/files/Materiale%20informativ%20educative/Ghidul_PROCEDURILE_DE_EXPORT_AL_PRODUSELOR_AGROALIMENTARE_\(Small\).pdf](http://www.ansa.gov.md/uploads/files/Materiale%20informativ%20educative/Ghidul_PROCEDURILE_DE_EXPORT_AL_PRODUSELOR_AGROALIMENTARE_(Small).pdf) [21.04.2020]
5. https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_21%20EXT_EXT010_serii%20anuale/EXT010500.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774 [21.04.2020]
6. <https://dcfta.md/securitate-alimentara> [20.04.2020]
7. <http://dcfta.md/uploads/0/images/large/4-export-v6.pdf> [21.04.2020]
8. https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_19%20TRA_TRA030/TRA030200.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774 [20.04.2020]
9. <http://www.moldovafruct.md/ro/news/view/204> [20.04.2020]
10. https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_21%20EXT_EXT010_serii%20anuale/EXT010800.px/table/tableViewLayout1/?rxid=a157a81b-0579-44ac-883f-a26260c8362b [23.04.2020]
11. <http://www.agravista.md/article/view/80746> [23.04.2020]
12. <https://agroexpert.md/rus/articole/mere-in-ue-productie-mai-mica-preturi-mai-mari> [23.04.2020]

**Coordonator științific: SAHARNEAN LILIANA, lector unive.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
R. Moldova, Chișinău, str. Banulescu-Bodoni 61
e-mail: lsaharnean.asem@gmail.com**